

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษากาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 สรุปผล อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ระหว่างโรงเรียนขนาดต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน
2. สถานศึกษาขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 2,462 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 181 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,281 คน แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 54 คน ขนาดกลาง จำนวน 97 คนและโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 293 คน ขนาดกลาง 1,157 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 831 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 452 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Stratified random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูผู้สอน จำนวน 329 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แยกประเด็นข้อคำถามตามระดับภารกิจการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7 ด้าน คือ

1. ด้านการเตรียมความพร้อม
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
4. ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร)
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. ด้านการสรุปการดำเนินงาน
7. ด้านการปรับปรุง พัฒนา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามภารกิจงานกิจการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7 ด้าน
ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อ
ขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่หนองคาย เขต 2 และขอหนังสือรับรองจากสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัด
เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 441 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 97.57 ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
97.56 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 321 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 97.57 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 76 ฉบับ
ขนาดกลาง จำนวน 229 ฉบับ และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 136 ฉบับ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ข้อค้นพบโดยสรุป ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ
คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผน
ดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการปรับปรุงพัฒนา และด้านการสรุปผลการดำเนินงาน
เป็นอันดับสุดท้าย

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม
สถานภาพ พบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าระดับสภาพการบริหาร
หลักสูตรมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน โดยผู้บริหารสถานศึกษา
เห็นว่ามีสภาพการบริหารหลักสูตรมากกว่าครูผู้สอน ยกเว้น ด้านสรุปผลการดำเนินงาน
ครูผู้สอนมีสภาพการบริหารหลักสูตรมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา

3. เปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษา ชั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดด้านการสรุปผลการดำเนินงาน โดยด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล สภาพการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) และด้านการปรับปรุงพัฒนา สภาพการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีผลที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายเพื่อให้เกิดความชัดเจน คือ

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอน มีความพร้อมในการดำเนินงาน เนื่องจากว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการไว้ในหมวด 5 โดยเฉพาะมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาโดยตรง (กรมวิชาการ. 2545 : 3) สอดคล้องกับ กนกวรรณ แสนคำ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาวិจัยพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีความพร้อมเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดเดิม คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ มีการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรในหน่วยงาน โดยการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ และมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรแกนนำ จึงทำให้ครูสามารถดำเนินการให้บรรลุตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับ วิวัฒน์ ผาวันดี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2544 จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ทัศนะของคณะกรรมการ

สถานศึกษาที่มีต่อระดับการปฏิบัติงานบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการมากขึ้น ประกอบกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประกอบด้วย บุคลากรภายในโรงเรียน และบุคลากรภายนอกโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมและท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทสนองตอบความต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการบริหารจัดการการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารหลักสูตรมากกว่าครูผู้สอน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารหลักสูตรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง ทำให้มีความรับผิดชอบและความพร้อมในการบริหารหลักสูตร สร้างความร่วมมือ และประสานกับทุกฝ่าย เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงสาระหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับพรณทพิษ บัวชุม (2546 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันปัญหาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนนาร่อง และ โรงเรียนเครือข่าย ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ที่พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาด้านตัวบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรยังไม่เข้าใจชัดเจนในการใช้หลักสูตร การจัดข้อมูลระบบสารสนเทศ ยังไม่ดีพอ การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง บุคลากรในโรงเรียนมีภาระงานมาก สอดคล้องกับ พนารัตน์ ชูราสี (2547 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติและความเครียดของข้าราชการครูที่มีต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีเจตคติและระดับความเครียดต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าบุคลากรมีความวิตกกังวลในเรื่องของการทำความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรใหม่ยังไม่ชัดเจน ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารเวลาได้ ได้รับมอบหมายงานหลายหน้าที่ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดจนการกระจายอำนาจเป็นเรื่องใหม่ที่ครูยังไม่มีความเคยชิน เนื่องจากแต่เดิมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับครูใช้เป็นเครื่องมือในการสอน กรมวิชาการเป็นผู้ดำเนินการ

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งโดยภาพรวมการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารหลักสูตรมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารหลักสูตรมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง การบริหารหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความพร้อมด้านปริมาณของบุคลากรและงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีไม่เพียงพอ ในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มีทั้งสิ้น 8 กลุ่มสาระ กับอีก 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางที่ครูผู้สอนมีไม่ถึง 9 คน ครูผู้สอนหนึ่งคนต้องรับผิดชอบสอนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มากกว่าหนึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณบุคลากรมากเพียงพอ สำหรับการบริหารหลักสูตรได้ แม้จะไม่ต้องปฏิบัติในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ควรนำมาทบทวนและปรับปรุง คือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการปรับปรุงพัฒนา และด้านการสรุปผลการดำเนินงาน เนื่องจากมีระดับการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ควรมีการจัดให้มีการประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งจัดให้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินผลการใช้หลักสูตร การรายงานผลการใช้หลักสูตร การนำปัญหาที่พบในการบริหารหลักสูตรมาร่วมกันวางแผน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากการเปรียบเทียบระดับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน และเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ระดับการบริหารหลักสูตรแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และผู้นิเทศจะต้องสามารถอธิบาย และตอบคำถามแก่ครูผู้สอนได้อย่างถูกต้อง

1.3 โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้ปกครองได้รับทราบอย่างทั่วถึง และควรเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพการบริหารจัดการ หรือปัจจัยที่เป็นปัญหาด้านเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นปัญหาด้านการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 ควรทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY